

147. löggjafarþing 2017–2018.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingar á lögum um matvæli og lögum um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr.

Frá sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra.

I. KAFLI

Breytingar á lögum nr. 93/1995 um matvæli.

1. gr.

Við 6. mgr. 22. gr. bætist nýr málslíður svohljóðandi:

Heimilt er að draga úr tíðni eftirlits hjá matvælafyrirtæki sem hefur vottun frá faggiltum aðila um að innra eftirlit fyrirtækisins uppfylli kröfur laga og reglna.

2. gr.

Á eftir 6. mgr. 22. gr. bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Eftirlitsaðilar skulu flokka fyrirtæki eftir frammistöðu þeirra samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um slíka flokkun.

3. gr.

Við 22. gr. bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Heilbrigðisnefndir sveitarfélaga skulu skrá og birta upplýsingar um matvælaeftirlit með sama hætti og Matvælastofnun gerir á grundvelli þessara laga og reglugerða um þau efni sem settar eru samkvæmt lögnum.

4. gr.

3. mgr. 28. gr. a orðist svo:

Birta skal opinberlega niðurstöður úr flokkun á frammistöðu fyrirtækja, sbr. 7. mgr. 22. gr. Heimilt er einnig að ákveða birtingu á eftirlitsskýrslum sem flokkunin byggist á. Ráðherra ákveður með reglugerð með hvaða hætti frammistöðuflokkun er birt og einnig hvort birta skuli eftirlitsskýrslurnar. Jafnframt skal ráðherra setja með reglugerð reglur um birtingu niðurstaðna almenns matvælaeftirlits eða upplýsinga sem falla undir 18. gr. a. Ráðherra getur m.a. ákveðið að kæra fresti ekki réttaráhrifum opinberrar birtingar og jafnframt ákveðið að vissum upplýsingum sé haldið leyndum. Slíkar reglur skulu kveða á um framsetningu og inntak birtingarinnar, m.a. að birtingin sé rafræn og á hvaða tímamarki skuli birta slíkar upplýsingar.

5. gr.

Við 28. gr. a bætist ný málgrein, svohljóðandi:

Eftirlitsaðilar skulu greina opinberlega frá ákvörðunum sem fela í sér:

- a. stöðvun eða verulega takmörkun á starfsemi matvælafyrirtækis,
- b. sölustöðvun og innköllun á vörum,
- c. áminningu og álagningu dagsekta.

II. KAFLI

Breytingar á lögum nr. 66/1998 um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr.

6. gr.

Orðin „héraðsdýralækna, sérgreinadýralækna“, í a-lið 2. mgr. 5. gr. falla brott.

7. gr.

1. málsli. e-liðar 5. gr. orðist svo: skipulagningu, gagnöflun, sýnatökur, rannsóknir, skýrslugerð og aðrar aðgerðir varðandi dýrasjúkdóma, heilbrigðisskoðun sláturafurða og heilbrigðiseftirlit með framleiðslu mjólkur.

8. gr.

Fyrirsögn IV. kafla laganna verður: **Héraðsdýralæknar.**

9. gr.

1. mgr. 11. gr. fellur brott.

2. mgr. verður 1. mgr. og orðast svo:

Héraðsdýralæknar starfa á umdæmisstofum Matvælastofnunar. Þeir skulu eingöngu sinna opinberum eftirlitsstörfum og hafa m.a. eftirlit með sláturdýrum, sláturafurðum og afurðastöðvum, eftirlit með heilbrigði, hirðingu, aðbúnaði og aðstöðu nautgripa á búum þar sem framleidd er mjólk til sölu og lyfjanotkun vegna búfjár, sbr. ákvæði 4. mgr. 11. gr. lyfjalaga. Einnig ber þeim að hafa með höndum framkvæmd sóttvarnaaðgerða í sínum umdæmum. Þeir skulu annast eftirlit með velferð búfjár í samræmi við lög um búfjárhald. Þá ber þeim að hafa eftirlit með búfé og öðrum dýrum eftir því sem lög ákveða. Matvælastofnun getur falið héraðsdýralækni og öðrum starfsmönnum umdæmisskrifstofu stofnunarinnar að annast verkefni í öðrum umdæmum þegar þörf er á og einnig önnur eftirlitsverkefni sem stofnuninni eru falin.

3. mgr. verður 2. mgr.

10. gr.

V. kafli laganna, **Sérgreinadýralæknar**, fellur brott.

11. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi nema 4. grein sem öðlast gildi 1. janúar 2020.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Framlagning þessara frumvarpa er liður í úrbótum sem lagðar hafa verið til í skýrslu sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra um Matvælastofnun (146. löggjafarþing 2016-2017. Þingkjal 499 – 370. mál) um að þörf væri á skýrari ákvæðum um starfsemi stofnunarinnar. Með þessu frumvarpi eru lagðar til breytingar á ákvæðum sem varða Matvælastofnun. Þá er

markmiðið að samræma eftirlit og upplýsingagjöf Matvælastofnunar og heilbrigðisnefnda sveitarfélaga.

Frumvarp þetta er samið í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu. Samhliða frumvarpi þessu er lagt fram frumvarp til laga um Matvælastofnun.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Í skýrslu sinni til Alþingis frá nóvember 2013 hvatti Ríkisendurskoðun atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið til þess setja ný lög um Matvælastofnun, þar sem m.a. sé kveðið skýrt á um hlutverk hennar, verkefni, stjórnun og önnur lög sem um starfsemina gilda. Þá fékk sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra tvo sérfræðinga til að gera úttekt á starfsemi Matvælastofnunar sem lauk með skýrslu um Matvælastofnun sem sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra hefur lagt fyrir Alþingi. Meðal þess sem lagt er til í skýrslu þeirra er að endurskoða lög um stofnunina. Frumvarp um Matvælastofnun er lagt fram samhliða frumvarpi þessu. Lög um Matvælastofnun eru stutt og fjalla um uppbyggingu stofnunarinnar, hlutverk, heimildir til framsals o.s.frv. Matvælastofnun annast síðan stjórnábylgju og hefur eftirlit með ákvæðum annarra laga. Þegar farið var að skoða ýmsa þætti sem þörfuðust endurskoðunar varð ljóst að gera þyrfti breytingar á ákvæðum annarra laga samhliða nýjum lögum um Matvælastofnun. Eru þetta breytingar á ákvæðum sem varða héraðsdýralækna, umdæmisstofur Matvælastofnunar og sérgreinadýralækna.

Meðal þess sem talin hefur verið þörf á að skýra eru heimildir og skyldur Matvælastofnunar til upplýsingagjafar um þau efni sem stofnunin hefur eftirlit með. Matvælastofnun, eins og aðrar stofnanir ríkisins, ber að fara eftir upplýsingalögum nr. 140/2014. Í þeim lögum er mælt fyrir um heimildir stofnana til að veita upplýsingar að eigin frumkvæði og um rétt almennings til að kalla eftir upplýsingum um starfsemi stjórnvalda og takmarkanir á þeim rétti. Matvælastofnun hefur sett sér upplýsingastefnu sem er sett með það að markmiði að veita neytendum, eftirlitsþegum og eftirlitsaðilum hagnýtar upplýsingar sem varða og stuðla að neytendavernd, matvælaöryggi, plöntuheilbrigði og heilbrigði og velferð dýra. Á undanförunum árum hefur verið kallað eftir því að veittar séu meiri upplýsingar um mál sem varða hag neytenda. Þegar horft var á mögulegar leiðir við að kveða á um ítarlegri upplýsingagjöf var talið rétt að gera breytingar á matvælalögum í stað þess að hafa ákvæði í frumvarpi um Matvælastofnun sem næði til starfsems stofnunarinnar í heild. Ástæða þess er tvíþætt. Í fyrsta lagi er það vandkvæðum bundið að setja eina reglu sem nær til allrar starfsemi Matvælastofnunar. Stofnunin hefur með höndum eftirlit með ýmsum lögum, t.a.m. lögum um matvæli, lögum um velferð dýra og lögum um sjávarafurðir. Þegar kemur að upplýsingagjöf um matvæli koma önnur sjónarmið til skoðunar heldur en þegar lög um velferð dýra eiga í hlut. Almennur á rétt til aðgangs að upplýsingum er varða bæði lögum en þegar kemur að lögum um velferð dýra eru takmarkanir sem taka ber tillit til sem eiga ekki við þegar kemur að lögum um matvæli eða öðrum lögum. Einstaklingar, sem eru undir eftirliti Matvælastofnunar samkvæmt lögum um velferð dýra, eiga stjórnarskrárvarinn rétt til friðhelgi einkalífs auk þess sem persónuverndarlöggjöf setur takmarkanir við því hve miklar upplýsingar um hagi einstaklinga heimilt er að birta. Í öðru lagi er talin þörf á því að kveða á um upplýsingagjöf í lögum um matvæli frekar en í lögum um Matvælastofnun þar sem kveða þarf jafnframt á um upplýsingagjöf af hálfu heilbrigðisnefndir sveitarfélaga. Í 22. gr. laga um matvæli segir: „Heilbrigðisnefnd hefur undir yfirumsjón Matvælastofnunar opinbert eftirlit með framleiðslu og dreifingu matvæla. Matvælastofnun hefur þó opinbert eftirlit með matvælum sem falla undir ákvæði 6. gr.“ Eftirlit með lögum um matvæli er samkvæmt þessu í höndum tveggja aðila. Raunar eru

aðilarnir ellefu þar sem heilbrigðisnefndir sveitarfélaga eru tíu á landsvísu og er hver um sig sjálfstætt stjórnvald. Það er ekki síður mikilvægt, og jafnvel mikilvægara, að neytendur fái upplýsingar um niðurstöður eftirlits heilbrigðisnefnda sveitarfélaga þar sem eftirlitsþegar þeirra standa neytendum næst. Hafa heilbrigðisnefndirnar t.a.m. eftirlit með verslunum, stóreldhúsum og veitingastöðum.

Annað atriði sem skoða þarf er með hvaða hætti upplýsingum er miðlað til neytenda. Almennigur á í dag rétt á því samkvæmt upplýsingalögum að fá aðgang að alls kyns upplýsingum um eftirlit Matvælastofnunar og heilbrigðisnefnda sveitarfélaga. Það er hins vegar talið æskilegt að neytendur fái upplýsingar sem auðveldi þeim að taka upplýstar ákvarðanir um neyslu sína og hvert þeir beina viðskiptum sínum. Í Danmörku hefur verið tekið í gagnið svokallað „broskallakerfi“ sem miðar að því að veita upplýsingum um fyrirtæki sem standa sig vel í því að framfylgja lögum og reglum sem um þau gilda. Er slíkum fyrirtækjum gefinn broskall sem veitir neytendum skjóta vitneskju um frammistöðu þess fyrirtækis. Nefna má aðra myndræna framsetningu við að miðla upplýsingum til neytenda sem er skráargatið sem er í gildi á öllum Norðurlöndunum. Hér á landi er í gildi reglugerð nr. 428/2015 um notkun Skráargatsins við markaðssetningu matvæla. Neytendur sem sjá matvæli sem eru merkt með skráargatsmerkinu eiga að hafa fullvissu um að þar séu á ferð matvæli sem uppfylla ákveðin skilyrði varðandi samsetningu næringarefna.

Þegar litið er til möguleika á því með hvaða hætti skuli koma upplýsingum á framfæri við neytendur með sambærilegum hætti hefur verið horft til áhættu- og frammistöðuflokkunarkerfis sem notað er við eftirlit á starfsstöðvum matvælafyrirtækja. Þessu kerfi var komið á 2012 og var fyrirmynd þess sótt til sænskra stjórnvalda. Áhættuflokkun fer þannig fram að notast er við skýrt afmarkaðar skilgreiningar á bæði áhættu starfseminnar og stærð og umfangi fyrirtækja. Fyrirtæki eru flokkuð í áhættuflokka, sem ákvarða hver grunneftirlitsþörf er í hverri starfsstöð. Síðan er viðbótartímum bætt við vegna eftirlits með merkingum matvæla. Frammistöðuflokkun fer síðan fram þannig að horft er til frammistöðu fyrirtækja í opinberu eftirliti og þau flokkuð samkvæmt því. Þessi flokkun hefur áhrif á mat á eftirlitsþörf fyrirtækisins en fyrirtæki hafa þannig beinan ávinning af því að standa sig vel þar sem þau þurfa þá minna eftirlit og greiða því lægri eftirlitsgjöld. Fyrirtæki byrja í flokki B. Með góðri útkomu úr úttektum Matvælastofnunar geta fyrirtæki færst í flokk A sem felur í sér að tíðni eftirlits minnkar að ákveðnu marki. Á sama hátt geta fyrirtæki, sem ítrekað þarf að gera athugasemdir við, færst í flokk C sem kallar á tíðara eftirlit.

Frumvarp þetta kveður á um eftirlitsaðilar skuli flokka fyrirtæki eftir frammistöðu þeirra samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Þá skuli heilbrigðisnefndir sveitarfélaga taka upp sams konar flokkun á matvælafyrirtækjum og birta upplýsingar um matvælaeftirlit með sama hætti og Matvælastofnun. Markmiðið með þessu er að allir opinberir eftirlitsaðilar notist við áhættu- og frammistöðuflokkunarkerfi í eftirliti sínu. Það er misjafnt hve langt heilbrigðisnefndir sveitarfélaga eru komnar í því að taka upp þetta kerfi. Grundvöllur þess að hægt verði að birta upplýsingar um frammistöðu fyrirtækja er að allir eftirlitsaðilar notist við samræmt kerfi í eftirliti.

Með frumvarpinu er síðan kveðið á um það að frá 1. janúar 2020 skuli birta opinberlega niðurstöður úr flokkun á frammistöðu fyrirtækja. Frá þessum tíma fá neytendur upplýsingar um flokkun allra matvælafyrirtækja, þ.e. hvort þau séu í flokki A, B eða C. Ekki er talið skynsamlegt að skylda opinbera eftirlitsaðila til að birta þessar upplýsingar við gildistöku lagabreytinga. Eins og áður segir eru heilbrigðisnefndir sveitarfélaga komnar mislangt við að hefja áhættu- og frammistöðuflokkun. Til að birting upplýsinga um frammistöðuflokkun

fyrirtækja sé marktæk þurfa eftirlitsferðir að vera á bak við flokkun fyrirtækja. Gefa verður fyrirtækjum, sem í upphafi eru sett í flokk B, tækifæri til að koma sér upp í A-flokk. Þá þarf jafnframt að gefa fyrirtækjum, sem eru nú þegar í flokki B eða C samkvæmt áhættu- og frammistöðuflokkunarkerfinu, færi á að gera úrbætur í ljósi nýrra reglna um birtingu upplýsinga um frammistöðuflokkun.

Í frumvarpinu er kveðið á um heimild til að ákveða birtingu á eftirlitsskýrslum sem flokkunin byggist á. Í dag er ekki skylda til birtingar þessara upplýsinga og byggist upplýsingagjöf á upplýsingalögum nr. 140/2012. Í frumvarpinu er síðan kveðið á um að ráðherra skuli ákveða með reglugerð með hvaða hætti frammistöðuflokkun er birt og einnig hvort birta skuli eftirlitsskýrslur.

Við mat á ákvæðum um upplýsingagjöf var metið hvort þörf væri á sérstöku ákvæði varðandi heimildir Matvælastofnunar til að birta upplýsingar um ákvarðanir heilbrigðisnefnda sveitarfélaga í kjölfar dóms Hæstaréttar nr. 563/2016 frá 18. maí 2017 í máli Matvælastofnunar gegn Kræsingum ehf. Matvælastofnun hafði áfrýjað dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 2. júní 2016 um skaðabótaskyldu vegna tjóns í kjölfar tilkynningar sem stofnunin hafði birt á heimsíðu sinni um niðurstöður rannsóknar á kjötinnihaldi íslenskra matvara. Var það niðurstaða Hæstaréttar að það hefði verið á verksviði Heilbrigðiseftirlits Vesturlands að annast um eftirlit með framleiðslu og dreifingu á umræddum matvælum. Þá hefði það verið sami eftirlitsaðili sem hefði heimild til þess að birta niðurstöður úr slíku eftirliti. Hefði Matvælastofnun brostið heimild að lögum til þess að standa að birtingu tilkynningarinnar, sem hefði samkvæmt því verið ólöglegt. Við skoðun á þörfinni fyrir þessu er þó talið að ráðherra hafi fullnægjandi heimild að lögum til að kveða á um þetta með breytingu á reglugerð nr. 320/2012 um birtingu niðurstaðna vegna eftirlits með matvælum.

Með frumvarpi til laga um Matvælastofnun, sem lagt er fram samhliða frumvarpi þessu, er ákvæði um héraðsdýralækna og umdæmisskrifstofur Matvælastofnunar. Héraðsdýralæknar eru nú starfsmenn Matvælastofnunar og þykir því rétt að starf þeirra og umdæmisstofa falli undir þau lög. Í dag er kveðið á um héraðsdýralækna í lögum nr. 66/1998 um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr og nauðsynlegt að gera breytingar á þeim lögum til samræmis við frumvarp til laga um Matvælastofnun þar sem það er ekki talið heppilegt að kveðið sé á um yfirstjórn og eftirlit með störfum héraðsdýralækna í öðrum lögum.

3. Meginefni frumvarpsins.

Frumvarpi þessu er skipt í tvo kafla eftir því hvaða lögum eru lagðar til breytingar á. Í fyrsta kafla eru lagðar til breytingar á lögum nr. 93/1995 um matvæli. Breytingarnar sem lagðar eru til miða annars vegar að því að veita matvælaframleiðendum sveigjanleika í því að geta fengið úttektir faggiltra aðila metnar þegar eftirlitsaðili ákvarðar þörfina á eftirliti í tilteknu matvælafyrirtæki. Hins vegar miða breytingarnar að því að bæta upplýsingar sem neytendur fá. Í 2. kafla hér að ofan hefur verið fjallað um áhættu- og frammistöðuflokkun í eftirliti.

Með frumvarpi þessu er lagt til að allir eftirlitsaðilar, bæði Matvælastofnun og heilbrigðisnefndir sveitarfélaga skuli flokka fyrirtæki eftir frammistöðu þeirra samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Er mælt til þess að ráðherra kveði nánar fyrir um þessa flokkun í reglugerð. Það er meginregla varðandi það eftirlit sem Matvælastofnun og heilbrigðisnefndir hafa með höndum að það skuli vera áhættumiðað. Samkvæmt 22. gr. laga nr. 93/1995 um matvæli skal tíðni opinbers eftirlits vera regluleg og í réttu hlutfalli við áhættuna, að teknu

tilliti til niðurstaðna úr eftirliti og samkvæmt eftirlitsáætlun. Matvælastofnun skal auk þess vinna að samræmingu krafna sem gerðar eru til starfsemi á sviði matvælaeftirlits og því að slíkum kröfum sé framfylgt. Með þessu frumvarpi eru skyldur opinberra eftirlitsaðila útvíkkaðar hvað varðar framkvæmd eftirlitsins þannig að eftirlitsaðilar skuli flokka fyrirtæki eftir frammistöðu þeirra samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Ráðherra er falið að setja í reglugerð nánari ákvæði um slíka flokkun.

Þá er kveðið á um ríkari skyldur opinberra eftirlitsaðila, að því er varðar skráningu og birtingu upplýsinga. Er lagt til að heilbrigðisnefndir sveitarfélaga skuli skrá og birta upplýsingar um matvælaeftirlit með sama hætti og Matvælastofnun gerir á grundvelli þessara laga og reglugerða um þau efni sem settar eru samkvæmt lögunum.

Þá eru lagðar til breytingar á 3. mgr. 28. gr. a, sem taka skuli gildi 1. janúar 2020 um að birta skul opinberlega niðurstöður úr flokkun á frammistöðu fyrirtækja. Þá verði einnig heimilt að ákveða birtingu á eftirlitsskýrslum sem flokkunin byggist á. Ráðherra er falið að kveða á um það með reglugerð með hvaða hætti frammistöðuflokkun er birt og einnig hvort birta skuli eftirlitsskýrslurnar. Áfram er kveðið á um það í 3. mgr. 28. gr. a er að ráðherra skuli jafnframt setja með reglugerð reglur um birtingu niðurstaðna almenns matvælaeftirlits eða upplýsinga sem falla undir 18. gr. a og að ráðherra geti m.a. ákveðið að kæra fresti ekki réttaráhrifum opinberrar birtingar og jafnframt ákveðið að vissum upplýsingum sé haldið leyndum. Slíkar reglur skulu kveða á um framsetningu og inntak birtingarinnar, m.a. að birtingin sé rafræn og á hvaða tímamarki skuli birta slíkar upplýsingar. Hér er um sams konar texta að ræða og í gildandi ákvæði.

Í frumvarpi til laga um Matvælastofnun, sem lagt er fram samhliða þessu frumvarpi, er lagt til að ákvæði um umdæmisskrifstofur með héraðsdýralæknum færast í þau lög. Í a-lið 2. mgr. 5. gr. laga nr. 66/1998 um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr segir að Matvælastofnun skuli m.a. annast; yfirstjórn og eftirlit með störfum héraðsdýralækna, sérgreinadýralækna, dýralækna og annarra heilbrigðisstarfsmanna dýra sem leyfi hafa samkvæmt lögum þessum. Í dag eru héraðsdýralæknar starfsmenn Matvælastofnunar og því merkingarlaust að hafa í öðrum lögum ákvæði um yfirstjórn og eftirlit með störfum þeirra. Frumvarp þetta leggur því til að felldar verði niður tilvísanir til héraðsdýralækna og sérgreinadýralækna í upptalningu á þeim heilbrigðisstarfsmönnum dýra sem Matvælastofnun á að hafa eftirlit með. Hvað sérgreinadýralækna varðar, er lagt til í 8. grein þessa frumvarps að ákvæði um þá verði felld úr lögum. Ákvæðin um sérgreinadýralækna kunna að hafa verið nauðsynleg á sínum tíma en þjóna vart tilgangi lengur. Það liggur í hlutarins eðli að Matvælastofnun ræður þá sérfræðinga sem nauðsynlegt er til að sinna hinum fjölbreyttu verkefnum sem stofnuninni eru falin, og þarf ekki að kveða sérstaklega á um þessa starfsmenn, enda er ákvæði laganna „eftir þörfum“ ekki mjög afgerandi.

Þá eru lagðar til breytingar á 11. gr. laganna sem er í IV. kafla. Heiti kaflans, sem áður var „Umdæmi héraðsdýralækna“ er breytt í „Héraðsdýralæknar“. Í frumvarpi um Matvælastofnun er lagt til að ákvæði er varða umdæmisskrifstofur Matvælastofnunar verði færð í ný lög um stofnunina. Þar er einnig gert ráð fyrir því að umdæmin verði ekki lengur skilgreind í lögum, heldur ákveði ráðherra þau með reglugerð. Í 11. gr. gildandi laga nr. 66/1998 um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr er kveðið á um fjölda og skiptingu umdæmisskrifstofa. Breyta þarf þessu ákvæði til samræmis við efni frumvarps um Matvælastofnun.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með þessari grein er eftirlitsaðilum, þ.e. Matvælastofnun og heilbrigðisnefndum, heimilað að draga úr tíðni eftirlitsheimsókna hjá fyrirtækjum sem hafa vottorð frá faggiltum aðila um að innra eftirlit þeirra uppfylli allar lagakröfur. Eðli máls samkvæmt á öflugt innra eftirlit að tryggja að starfsemin sé í lagi og uppfylli allar kröfur. Danska matvælaeftirlitið er að feta sig inn á þessa braut og er fyrirmyndin sótt þangað.

Um 2. gr.

Lagt er til að eftirlitsaðilar, Matvælastofnun og heilbrigðisnefndir, skuli taka upp það verklag að að flokka matvælafyrirtæki eftir frammistöðu sem í ljós kemur við eftirlit og síðan að birta opinberlega slíka flokkun, sbr. þó það sem segir 4. grein. Hugmyndin er sú að hafa þrjá flokka, t.d. A, B og C, öll fyrirtæki væru upphaflega í B-flokki en síðan mundu þau fyrirtæki sem hafa allt í lagi færast í A en þau sem lakast stæðu sig í C, en fyrirtæki sem stæðu sig „þokkalega“ væru áfram í B-flokki. Frumvarpið gerir ráð fyrir að ráðherra setji ítarlegri ákvæði um flokkunina í reglugerð.

Um 3. gr.

Í 22. gr. laga nr. 93/1995, um matvæli er kveðið á um að Matvælastofnun hafi yfirumsjón með matvælaeftirliti og skuli sjá um að vöktun og rannsóknir vegna þess séu framkvæmdar. Þá segir: „Í yfirumsjón felst samræming matvælaeftirlits þannig að framkvæmdin sé með sama hætti á landinu öllu“ og enn fremur: „Til þess að stuðla sem best að því að þessu markmiði verði náð gefur stofnunin út leiðbeiningar og viðmiðunarreglur um framkvæmdina sem heilbrigðisnefndum ber að fylgja“.

Með þeim lagabreytingum sem nú eru lagðar til er tilgangurinn ekki síst sá að skýra og skerpa heimildir til að birta upplýsingar úr matvælaeftirliti sem almenning varðar sbr. 2. og 4. grein þessa frumvarps. Það liggur í hlutarins eðli, þar eð matvælaeftirlit deilist milli Matvælastofnunar og heilbrigðisnefnda að sömu reglur verða að gilda um skráningu og birtingu upplýsinga hjá báðum stjórnvöldum, og þar sem Matvælastofnun fer með yfirumsjón og samræmingu eftirlitsins, er eðlilegt að þær reglur og fyrirkomulag sem hún fylgir við skráningu og birtingu upplýsinga skuli einnig vera bindandi fyrir heilbrigðisnefndir.

Um 4. gr.

Í 28. gr. a laga nr. 93/1995, um matvæli eru ákvæði sem annars vegar leggja þá skyldu á eftirlitsaðila að upplýsa almenning ef rökstuddur grunur leikur á að tiltekin matvæli séu hættuleg til neyslu og hins vegar eru í greininni heimildir til ráðherra til að setja reglugerð um birtingu niðurstaðna úr matvælaeftirliti.

Hér er lagt til að eftirlitsaðilum, Matvælastofnun og heilbrigðisnefndum, verði gert skylt að birta niðurstöður úr frammistöðumati fyrirtækja sem fjallað er um í 2. grein frumvarpsins. Með þessu er verið að veita almenningi upplýsingar um það hvernig einstök fyrirtæki á matvælasviði standa sig gagnvart því að framfylgja reglum og veita fyrirtækjunum þannig aðhald. Gert er ráð fyrir að flokkunarskyldan taki gildi um leið og lögín hafa verið samþykkt, en vegna þess að það tekur tíma að byggja upp gagnabanka um frammistöðu fyrirtækjanna samkvæmt þessari flokkun, er óraunhæft að hefja birtingu fyrr en að nokkrum tíma liðnum, og er hér miðað við 1. janúar 2020. Auk þess að birta frammistöðuflokkun þá birtir danska matvælaeftirlitið einnig þær eftirlitsskýrslur sem að baki liggja. Þetta frumvarp

gerir ráð fyrir að birting skýrslanna sé heimiluð og ráðherra taki ákvörðun um þá birtingu ásamt ítarlegri ákvæðum um birtingu frammistöðumatsins í reglugerð. Það kostar verulega vinnu og fjármuni að koma því kerfi á að unnt sé með sjálfvirkum hætti að birta eftirlitsskýrslurnar, og því er ekki talið raunhæft að tímasetja skyldu á birtingu þeirra, en reiknað er með því að svo verði gert strax og nægilegur undirbúningur hefur átt sér stað.

Um 5. gr.

Hér er sett inn nýtt ákvæði sem skyldar eftirlitsaðila, Matvælastofnun og heilbrigðisnefndir, til að greina opinberlega frá ákvörðunum sem teknar eru og eru þess eðlis að sjálfsagt þykir að almenningur fái vitneskju um. Þetta eru aðgerðir sem gripið er til í alvarlegum tilvikum, þegar fyrirtæki hafa gerst brotleg eða uppfylla ekki kröfur laga og regna og verða ekki við tilmælum um úrbætur, og einnig geta þessar ákvarðanir byggst á grun eða vissu um að öryggi matvæla sé ábótavant. Þannig eru þessi nýju ákvæði í góðu samræmi við og rökrétt viðbót við núgildandi ákvæði 28. greinar a.

Um 6. gr.

Í frumvarpi til laga um Matvælastofnun, sem flutt er samhliða þessu frumvarpi, er lagt til að ákvæði um umdæmisskrifstofur með héraðsdýralæknum færast í þau lög. Héraðsdýralæknar eru þegar starfsmenn Matvælastofnunar og því merkingarlaust að hafa í öðrum lögum ákvæði um yfirstjórn og eftirlit með störfum þeirra. Fyrri málsgrein þessarar greinar fellir niður héraðsdýralækna og sérgreinadýralækna úr upptalningu á þeim heilbrigðisstarfsmönnum dýra sem Matvælastofnun á að hafa eftirlit með. Hvað sérgreinadýralækna varðar, er lagt til í 7. grein þessa frumvarps að ákvæði um þá verði felld úr lögum.

Um 7. gr.

Ákvæði þetta bætir inn sýnatökum og rannsóknum í upptalningu á verkefnum sem Matvælastofnun skal annast samkvæmt e-lið 5. greinar laganna, og er það til að gera listann fyllri og í samræmi við raunveruleikann.

Um 8. gr.

Eins og áður er fram komið, er lagt til að ákvæði er varða umdæmisskrifstofur Matvælastofnunar verði færð í ný lög um stofnunina. Þar er einnig gert ráð fyrir því að umdæmin verði ekki lengur skilgreind í lögum, heldur ákveði ráðherra þau með reglugerð. Því er lagt til að 1. málsgrein 11. greinar laganna, sem fyrst og fremst fjallar um umdæmin og mörk milli þeirra, verði felld niður og jafnframt verði heiti kaflans breytt úr „Umdæmi héraðsdýralækna“ í Héraðsdýralæknar“.

Um 9. gr.

Í ljósi þess að nú er jafnframt unnið að endurskoðun laga um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr var ákveðið við samningu þessa frumvarps að breyta sem minnstu efnislega í þeim lögum, og því er upptalning á verkefnum héraðsdýralækna og önnur ákvæði um þá látin halda sér.

Um 10. gr.

V. kafli laga nr. 66/1998, um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr fjallar um sérgreinadýralækna, en þar segir í 14. gr.: „Matvælastofnun skal eftir þörfum ráða sérgreinadýralækna til að sinna verkefnum m. a. á sviði sóttvarna, dýravelferðar, dýralyfja, dýraheilbrigðis og heilbrigðis dýraafurða“. Síðan eru frekari ákvæði um störf sérgreinadýralækna og loks um að Matvælastofnun skuli hafa „aðgang að viðunandi aðstöðu, búnaði og sérþekkingu til greiningar dýrasjúkdóma vegna sjúkdómsvarna og forvarnarstarfa“.

Um 11. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar